

Na Dzień Najuroczystszej Pamiątki
KORONACYI NAJILASNIEYSZEGO
STANISŁAWA AUGUSTA

Krola Polkiego Wielkiego Xcia Litt: &c,
w obecności

JASNE OSWIECONEGO
TRYBUNAŁU KORONNEGO

w Kolegii Lubelskiej
M I A N E

PRZESWIETNEY
J. O. TRYBUNAŁU
KORONNEGO
PALESTRZE

Przez Xieźdza Mrowińskiego teyż Kollegiaty
Kaznodzieię Ordynarynego
OFIAROWANE
w Roku 1776.

W LUBLINIE.

8°-795
P-18-0-586'

IMPRIMATUR

Datur facultas Die 16. 9bris 1776.

VINCENTIUS JEZIER-
SKI Judex Surrogatus
Lublinensis.

mpr.

PRZESWIĘTNA
J. O. TRYBUNALU KORONNEGO
PALESTRO

Wielmożni Panowie y Dobrodziecie.

Kiedyś zamyślał tę szczupłą "pracy mo-
iej poświęcić ofiarę; pierwszym na-
tych miał intencji moiej celem byliste mi
WW. Panowie, częścią ażeby z Urzędu
mego Kaznodziejskiego Naypowinnieyszą
Serca nayobowiązańszego złożył wam da-
ninę, częścią żebym to nikczemne dzieło
z zaszczytu Jmion Waszych naypotrzeb-
nieyszą przyozdobił okrasą.

Wkimże bowiem ta szczupła Książeczka
ciekawosci, y porywczych nie wzbudzi po-
wabow; Którą na samym czole Mężow Oy-
czyſtych wybor zaszczyca y zdobi? Mnie-
mać będzie każdy; że w tey robocie musi być
coś osobliwego, którą Przeswiećna Palettra
Mężowie wspaniałemi przymiotami, wyso-
kiemi umysłu darami zaszcyczeni, do nay-
for-

fortunniejszych losow rozmaitych Urzędow y dostoięństw wysadzeni dobroclicie pod swą Obronę przyieli. Y aczkolwiek zawiodą się na mniemanym w czytaniu dzieła mniej wartuiącego czytania ale im nadgrodzi szacunek moich Obrońcow.

Doczytaią się w tym Kazaniu niegładkiey słow dobranych wymowy, nie wyboru wysokiego stylu, nie modnych bystrego dowcipu conceptow; lecz szczerey w naucę ducha Apostolskiego prostoty, w prostocie oczywistej prawdy. w prawdzie wewnętrznego przeświadczenia: iak Boga y Krola czcić y być mu posłusznym należy.

O! zaitę szczęśliwe moie zamyśly swego Kaznodzieyskiego celu niepłonne pożądane w sercach całego Narodu roszcza sobie uskutecznienie; kiedy przez poprzyiężoną Waszą Prawu y Maiestatowi wierność w sądzie Maiestat reprezentuiącym nieustannie przepisy Prawa dowodząc w serca Obywatelskie cześć y posłuszeństwo Krolowi powinno wpaiecie; y one iuż Praw ogromem, iuż krwi Braterskiej wiążecie węzłem

Niemogło wprowadzić to szczupłe swey roboty dzieło, ale z nayszacowniejszey materyi

materyi wyrobione nikomu zdatniej, nigdzie bezpieczniey być ofiarowane; iako W W. W mciom Panom Dobrodzieiom ile pilnym srożom y dozorcóm Prawa; ktorzy to, do czego ia zachęcał słowy, aby od wszystkich iak nayscisley zachowane było, nayuślniejszey dokładacie staranności.

Niewspominam ia tu nie ku pochwale Jmion, Osob, y Familij waszych; ktorych Rodowite zaszczyty iako w oyczyźnie liczą nieskończone zasługi: tak chyba od nieskończonego Krasémowcy być nie mogą dotknięte. To iest atoli naywiększą chlubą waszą, że w tym krytycznym czasie ostatnią prawie zaszczytow y ozdob Oyczystych iskierkę w Narodzie nieskazitelnie zachowuiecie, każdego przeswiadczaiąc: że iako woyskowa siła w boiu Nieprzyacielską wstrzymuje potęgę: tak w sądach w Prawie biegłych umiejętności wnetrzny pomnaża pokoy.

Zwyciężyłście Szacunkiem Waszym Wojewodztw serca; kiedy w tak znamienitym o dobro publiczne starunku srodkiem Obywatelow y społ Braci ukontentowaniem oschłe w ninieyszym strapieniu orzezwiaćcie dusze a Godnym Jmionom waszym niesmier-

miertelną chwałę w sercach rysuiecie wielkopomności.

Bo czyliż ta wielkiego oczekiwania y najlepszych nadziei wysokiej krwi, nayzacnieyszych Jmion y Familii dozorowi waszemu polecona Młodź Szlachetna niebędzie dostatecznemi Jmion waszych y darow Chwalcami, ktora się teraz między wami na pociechę y zaszczyt Domow swoich, na podporę Kościoła y Oyczyzny słodkimi Prawa karmi naukami? sama Jch delikatność jest rękoumią niesmiertelney wdzięczności.

A nadewszystko sam Bog y w tym wieku w naypomysłniejsze życia łoty, y w nieśmiertelney potomności że zajaśnieją Jmiona wasze wyraźnie zaręcza: *Ktorzy wielu do sprawiedliwości sposobią; iasnieć po wszystkie wieki iako gwiazdy będą (a)*

Jasnieycieź więc Panowie moi w naydłuższe lata naywyższemi godnosciami, iasnieycie pierwszemi w Krolestwie dostojenstwami dla umocnienia nayswiętszey Panuiącey Religii dla uszczęśliwienia Oyczyzny, ozdoby Kraju tego szczerze życzy nayobowiązański.

W W.W.Mciow Panow Dobrodzieiow

(a) Daniel 12.

nayniższy sługa

X. Woyciech Mrowinski

PRZESWIETNA PALESTRA

JASNIE OSWIECONEGO TRYBUNA-
ŁU KORONNEGO

W. Jmc P. Antoni Bądryński. Podczaszy
Mielnicki

W. Jmc P. Ignacy Karniewski Woyiski
Ciechanowski

W. Jmc P. Józef Rybicki Woyiski Nowo-
grodzki

W. Jmc P. Jakob Moczulski Woyiski Zyto-
mirski

W. Jmc P. Andrzej Kozmian Skarbnik X
Lubelski

W. Jmc P. Bartłomiej Kisiel Komornik

W. Jmc P. Antoni Krasuski Komornik
Ziemski Bielski

W. Jmc P. Darowski Komornik Ziemski
Krakowski

W. Jmc P. Ignacy Kretowicz Komornik
Grani: Czerniech:

W. Jmc P. Józef Jezierski Regent Ziemski X
Lubelski

W. Jmc P. Paweł Kondracki Wicesgerent
Bułski

W. Jmc P. Bonawentura Chamiec Horo-
dniczy Łucki

W. Jmc P. Kaziemirz Wieluński Komornik
Grodz: Chełm:

W. Jmc P. Szymon Grzybiński Komornik
Owrucki

W. Jmc P. Jan Klityński Komornik Grani-
czny Czerńiech:

W. Jmc P. Paweł Wydzga Komornik Ziem-
ski Bełski

W. Jmc P. Jozef Puchała Podśędkowicz
Ziem: Warszaw:

W. Jmc P. Karol Lasłota Wices - Regent
Ziemski Krzemien:

W. Jmc P. Felix Brzczowski Starosta Ba-
recki

W. Jmc P. Gabryel Popiel Pisarz Podko-
morski Sandomier:

W. Jmc P. Franciszek Gaszyński Komornik

W. Jmc P. Nepumucen Sobieszczański
Burgrabia

W. Jmc P. Antoni Dąbrowski Wicesgerent
Grabowiecki

W. Jmc P. Łukasz Mikułowski

W. Jmc P. Tomasz Zdrodowski Regent
Grodzki Brański

W.

W. Jmc P. Mateusz Rybicki
W. Jmc P. Jan Mikułowski.
W. Jmc P. Piotr Nienadłowski
W. Jmc P. Michał Spytecki
W. Jmc P. Jan Zalewski Regent Ziemski
Zytomirski
W. Jmc P. Michał Czechel
W. Jmc P. Józef Morawski Komornik
Granicz: Latycz:
W. Jmc P. Waleryan Stroynowski
W. Jmc P. Ignacy Malczewski
W. Jmc P. Stanisław Chotkowski
W. Jmc P. Stanisław Moszyński
W. Jmc P. Tomasz Chroscikowski
W. Jmc P. Jan Gidziński
W. Jmc P. Antoni Radliński
W. Jmc P. Stanisław Kański
W. Jmc P. Ignacy Brodzki
W. Jmc P. Jan Szwykowski
W. Jmc P. Szczepan Grudziński
W. Jmc P. Michał Bądryński
W. Jmc P. Ignacy Stecki
W. Jmc P. Stanisław Zagórski Podkomorzyc
Lucki
W. Jmc P. Ignacy Wronowski Regent

WW

WW. Jchmc PP. DEPENDENCI

W. Jmci P. Bądzynskiego Podczaszego
Mielnickiego

W. Jmc P. Xaw: Ołdakowski Sęd-
dzie Grodzki Drohicki

W. Jmc P. Wawrzyniec Poletyło

W. Jmc P. Kazimierz Poletyło

W. Jmc P. Jan Szabrański

W. Jmc P. Sylw. Stoiniski Sędzie
Ziemski Lubelski

W. Jmci P. Karniewskiego Woyskiego Cie-
chanowskiego

W. Jmc P. Alexander Zieliński

W. Jmc P. Jgnacy Jrzykowicz

W. Jmc P. Aloyzy Kosielski

W. Jmc P. Wincenty Grzymała

W. Jmc P. Michał Zgliczynski

W. Jmc P. Franciszek Strzałkowski

W. Jmc P. Alexander Karniewski

W. Jmc P. Woyciech Wierciński

W. Jmc P. Jgnacy Zaborowski

W. Jmc P. Jozef Borowski

W. Jmc P. Antoni Zaboklicki

W. Jmc P. Stanisław Pienczykow-
ski

W.

W. Jmc P. Antoni Radomycki
W. Jmc P. Adam Podhorski Cho-
rażyc

W. Jmc P. Jozef Gorkowski
W. Jmc P. Mikołaj Humnicki

W. Jmc P. Moczulskiego Woyskiego Zyto-
mierskiego

W. Jmc P Jan Wolcki
W. Jmc P. Ignacy Łofzkiewicz
W. Jmc P. Ignacy Kadłubiski
W. Jmc P. Jozef Wąsowicz

W. Jmci P. Rybickiego Woyskiego Nowo-
grodzkiego

W. Jmc P. Felix Strzelnicki
W. Jmc P. Jozef Podhorodyński
W. Jmc P. Szczepan Ledochowski
W. Jmc P. Grzegorz Osmiałowski
W. Jmc P. Ignacy Srokowski
W. Jmc P. Wojciech Goławski
W. Jmc P. Fautyn Lipczyński
W. Jmc P. Jakub Zorawski

W. Jmci P. Koziniana Skarbnika Lubelskie-
go

W. Jmc P. Antoni Dmochowski

W. Jmc P. Jan Dmochowski
W. Jmc P. Maciej Rzezycki
W. Jmc P. Jozef Skomorowski
W. Imc P. Jan Gorski
W. Imc P. Benedykt Gronkowski
W. Imc P. Dominik Polikowski
W. Imc P. Jozef Polkowski
W. Imc P. Jędrzey Siekierzyński
W. Imc P. Jan Siekierzyński
W. Imc P. Ignacy Trzcinski
W. Jmc P. Kacjan Wronowski

W. Imci P. Kisiela Komornika

W. Imc P. Dominik Zataiewicz
W. Imc P. Rafał Orański
W. Imc P. Ignacy Traczewski

W. Imci P. Skarszewskiego Skarbn: Urzęd:

W. Imc P. Tomasz Radkowski
W. Imc P. Michał Gołębiowski

W. Imci P. Kieźzkowskiego Komornika Gra-
nicz: Sandom:

W. Imc P. Jozef Iastrzebski R. G. L.
W. Imc P. Michał Iastrzebski
W.

W. Imc P. Tadeusz Wykowski
W. Imc P. Marcin Kopirski

W. Imci P. Darowskiego Komornika Ziem:
Krakowskiego

W. Imc P. Alexander Stradowski
W. Imc P. Mikołay Radomyski
W. Imc P. Jan Szelinski
W. Imc P. Iozef Bielniski
W. Imc P. Grabkowski

W. Imci P. Iezierskiego Reg: Ziem: Lubel: X

W. Imc P. Antoni Skorzewski
W. Imc P. Szymon Falkowski
W. Imci P. Iozef Korewo
W. Imc P. Antoni Domański
W. Imc P. Ewaryst Wielgorski

W. Imci P. Kondrackiego Vicesgeren: Buśk:

W. Imc P. Kazimierz Spendowski
W. Imc P. Jan Gradowski
W. Imc P. Iozef Piotrowski
W. Imc P. Woyciech Borkowski
W. Imc P. Iozef Gorkowski
W. Imc P. Gabryel Wasowicz
W.

W. Imci P. Chamca Horodnicz: Łuckiego

W. Imc P. Dyonizy Dubiecki

W. Imc P. Wincenty Badewski

W. Imc P. Kaetan Gruszecki

W. Imci P. Wieluńskiego Komornika Granicz: Chelmskiego

W. Imc P. Iozef Wereszczyński

W. Imc P. Iozef Piwko

W. Imc P. Tomasz Zabłocki

W. Imci P. Grzybińskiego Komor: Owruc:

W. Imc P. Jakub Czerwiński

W. Imci P. Klitynskiego Komor: Granic: Czerniech:

W. Imc P. Tadeusz Dydyński

W. Imc P. Alexander Pochorski

W. Imc P. Felician Z. rom (kr

W. Imc P. Iędrzey Skomorowski

W. Imc P. Bartłomiej Czerezycki

W. Imc P. Piotr Czeriski

W. Imci P. Wydzgi Komor: Ziem: Belś:

W. Imc P. Ignacy Zyrzyński

W.

W. Imc P. Ian Prosowski
W. Imc P. Franciszek Zuliński
W. Imc P. Kazimierz Zuliński

W. Imci P. Puchały Podsejdkowicza War-
szawskiego

W. Imc P. Ian Grabowski
W. Imc P. Ignacy Zerzyński
W. Imc P. Bartłom: Oltaszewski
W. Imc P. Franciszek Radwancki
W. Imc P. Mikołay Choynecki

W. Imci P. Lassoty Vices Regenta Ziemskie-
go Krzemienieckiego

W. Imc P. Jozef Iełowicki
W. Imc P. Ignacy Łobaczewski

W. Imci P. Brozowskiego Starośty Barac:

W. Imc P. Ian Ianicki
W. Imc P. Benedykt Brzozowski
W. Imc P. Sylweiter Kępski

W. Imci P. Sobieszczanckiego Burgrabi

W. Imc P. Ian Borzęcki
W. Imc P. Ignacy Nurowski
W.

W. Imci P. Dąbrowskiego Vicesgerenta
Grabowieckiego

W. Imc P. Onufry Hulewicz

W. Imc P. Benedykt Bentkowski

W. Imc P. Konstanty Hołowinski

W. Imc P. Trypolski

W. Imc P. Felician Dąbrowski

W. Imc P. Wolański

K A Z A N I E

Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit Non est enim potestas nisi á Deo: quæ autem sunt, á Deo ordinatæ sunt Rom 13.

JASNIE OSWIECONY TRYBUNALE

Jako żadney nie masz żyjącey na świecie duszy, ktoraby się z swego zestęstwa mimo przeruszeý najwyższeý y najdoskonalszeý istoty poszczycić mogła: tak żadna od naysławniejszeý czci y posłuszeństwa nieuchronnemi Boga wyrokami zwierzchnościom przysądzoney y obwarowaneý wyłączyć się y wyłamać niepotrafi. Albowiem Powaga y panowanie Rządcoy naysławniejszą samego Stworcy jest sprawą; który będąc Duchem szczerym dla niewymownego chwały swoieý blasku ze skażonym ciałem widziany być nie może okiem; przeto niewidzialnego rzędu swego potęgę na widzialne podziela maiestaty, y one mocze natchnieniem nieporuszonego Panowania swego. Jemu wszakże prawem stworzenia wszelka żyje dusza; a jako bez Jego istności nie

B

jest

ieſt na Niebie y ziemi: tak od oblicza wſzech
mocnoſci Jego nic nigdzie ſchronić ſię
niemoże.

On wprowadzie ſwemu niedoſtępnemu
Majeſtatowi niepojęte Niebios ſporządził
przybytki. *Cælum cæli Domino* (a) nie-
przeto jednak rzekł ſię dziedzictwa ziemi
podzielając ją między Synow ludzkich; *ter-
ram autem dedit filius hominum* (b) lecz
iako *wſzystkie inne ſtworzenia pod rzucił
pod nogi ie go* (c) y położył boiaźń czło-
wieka nad wſzelkim ſtworzeniem a pano-
wał nad zwierzęty y ptaki, (d) tak nad
każdym zoſobna ludem przełożył Rządcę
(e) Tym ſposobem namieſniczą ſwą
władzą *doſięga od końca do końca* mocnie
y *wſzystko rozrządza wdzięcznie* (f) tak
dalece że ani zwierzechnoſć bez podległych
nieieſt zwierzechnoſcią, ani lud żaden bez
zwierzchnoſci żyć niemoże. Bo iako bez
mieysca, zabawy, pomieszkania, y jakiegoż
kolwiek pożycia trwać niepodobno wſzel-
kiemu ciału: tak żadne mieysce nieieſt bez
Pana, zwierzchnoſci y Rządcy; a zatym każ-
dy

(a) ps. 115 (b) Ibid. (c) Ps. 8 (d) Eccl 17 v. 24
(e) Eccl 17 (f) Sap. 8. v. 1

dy z mieyscem, ktore posiada, sam dobro
wolnie koniecznie y nieuchronnie Powadze
y Rządowi poddaie się Pana; ktoremu Bog
zlecił władarstwo mieysca owego. *Wszelka
więc dusza Mocarstwom wyższym niech
będzie podległa. niemasz bowiem wła-
dzy, iedno od Boga: a ktore są od Boga
zrządzone są.*

Doroczna nayuroczystszy Koronacy
Nayiasniejszego STANISŁAWA AUGU-
STA Pana Naszego Miłosciwego pamiątka
w przytomności Twoicy J. O. TRYBUNA-
LE Namiestniczą władzy Krolewskiej za-
szczycony Powagą stawia nam na celu do-
dobroć opatrz nego Boga w rządzeniu Kro-
lestwu temu nayłaskawszego oraz nayspra-
wiedliwszego Monarchy; a iako wszystkich
obowiązuie do powin nego Bogu dziękczy-
nienia za postanowienie nam Krola, Namie-
stnika y Pomazańca Boskiego tak nas o konie-
czną przyzwoitey czci y wiernego posłus-
zeństwa Majestatowi należącego przeswiał-
cza powinność, którą z urzędu mego wzię-
łem obowiązek w dwóch następujących
kazania przelożyć [podziałach.

Powadze 'Krolow wszelkicy zwierzchności y władzy naygłębsze należy się poszanowanie bo Boska ielt P. C. K.

Rządy Krolow wszelkicy zwierzchnosci y Władzy Boskie są a przeto winnismy im posłuszeństwie D. C. K. Panie Mocarstw przez ktorego Krolowie krolują y Praw Stanowiciele sprawiedliwie sądzą naucz Narod ten czci y posłuszenitwa Tym: ktorych sam *chwata y czcią ukoronowates* (g) *ku chwale Jmienia Twego.*

W żadnych wiekach y w żadnym narodzie naymnieyszey ta; prawda niepodpadała wątpliwości, że jako wszelkie stworzenie Stworcy swemu swoje iestestwo, tak y naygłębszą część powinno; y lubo były tak-óplakane czasy, w ktore złość ludzka przez stopnie rozwiozłosci do tey doszła ślepoty że sobie różne Bożyszczą, y mniemanych Bogow wytawiała posagi; atoli też same bałwochwalscy czci sposoby y wyrządzane pokłony nayzapamiętalsze przeswiadczaia umysł y o naypowinnieysze Boga uczczenie.

Błądzili oni około iłtnosci Boga, chąc go
mieć

(g) Ps 8:

mieć sobie widzialnym; ale obrządkami to
oznaczali co przykazał Mojżesz w księdze
Deut: Panu Bogu twemu kłaniać się y ie-
mu samemu służyć będziesz. (h) A żaden
nie był naród, mowi Cycero, ani tak dziki,
ani tak zapamiętały, któryby chociaż
niepознаwał iakiego Boga mieć przy-
stoi, iednak że go mieć y czcić przynale-
ży, niewiedział. Dlaczego z pomiędzy za-
bobonnych błędow sami Poganie wąpli-
wość nawet o czci Boga iako naganną, ludz-
kiej naturze przeciwną y kary godną wy-
rzucili. *Qui dubitant utrum oporteat*
Deos venerari et parentes colere, annon-
indigent pœna? (k) wszystkie zatym swe
losy zrządzeniu porzucali Boga, *Cedant Fo-*
vis omnia regno. (l) będąc tego pewni, że
Bog wszystkimi zarowno włada, *Rex Ju-*
piter omnibus idem. (m) Przeto żadnego
Urzędu, godności żadnego stopnia, ni Kro-
lewskich maiestatów, ni szczęścia zwycięz-
cow nie chcieli mieć od czci Boga wymo-
wionego; owszem do tym gorliwszych ku
Bogu zachęcali się obowiązkw: im znako-
mitsze że od niego odbierali dostojenstwa
wierzyli. *Ktożkolwiek ty iestes* (mowi Cy-
cero

(h) Deut. 6 et math 4

cero:) *im większa dostojność twoja, tym
więcej winieś Bogu. (n)*

Otoż z samego Pogan Obrządku y Prawa
dowodzi się Cześć Boga od wszystkich Je-
mu prawem stworzenia iako Tworcy na-
leżąca, wybranie y postanowienie od Boga
ludzi na swoy Namiestniczy Maiestat y nay-
powinniejsze onych poszanowanie. Bo iako
od czci Boga żaden stan wymówić się y od-
pisać niemoże tak żadna niższa władza od
czci Krolow uwolniona nieieść, a to z trzech
osobliwszych przyczyn: *Pierwsza* że sam
Bog ich wybrał y postanowił Krolmi; że
mocą swoją z nimi się podzielił *Druga*.
Trzecia że na ich Powadze y mocy założył
ubezpieczenie całego Krolestwa.
Co do pierwszego.

Błąd to ieść niecznośny chlubić się z zacno-
sci darow natury y szczęścia swojego, na-
zywać kreaturami swemi tych, ktorych się
prawie iak z niczego na stopień honoru wy-
stawilo; bo szczęście, wspaniałość, bogatego
w wielkie przymioty umysłu, honory nie są
dziełem ludzkim, ani biegłego dowcipu
ludzkiego wynalazkiem; lecz sam Bog iako
szczę-

(n) Cic:

szczegulną tego wszystkiego przyczyna: tak
pierwszym jest wynalezcą y ustawicznym
Tworcą. On iedynie wszechmocną Opa-
trząnością swoją utrzymuje całą ludzką spo-
łeczność, y onę cudownie wiąże przez ro-
żność stanów y kondycyi wzajemnie sobie
potrzebnych. On sam podziela wszystkie do-
bra, honory, dostojenstwa, iako się Jemu po-
doba według zasług y zdadności każdego,
iako mówi Filozof *Deus dividit omnia bo-
na unicuique secundum merita vel aptitu-
dinem ejus.* (o) On przyzwoitemi przezna-
czonym nam stanom' przymiotami obdarza
nas y zdobi, przysposabia iac nieznacznie
każdego własną do sprawowania przezna-
czonego dzieła pomocą *Dijstaciti juvant*
(p) On z wolna przez skryte powiązanie
nasz okazyami y okolicznościami życia na-
szego wprowadza nas w te starunki, 'przez
których pomyślnie losy stawia nas na miey-
scu nam sporządzonym. A naywyższe do-
stojenstwa iako są naybliższe niedostępney
Godności Tworcy: tak naybliższemi nie-
pojętego działania Boga drogami prowa-
dzone y stawiane bywają. Takie zdania sa-
mych nawet Pogan były o Bogu, *Davna*

to

(o) Arist: Eth. 6. (p) Plat:

to Krolu mowi Nauczyciel do Ucznia swe-
go Alexadra błędny do błędnego ale roz-
sadnie Dawia to Krolu y od Przodkow
wzięta między ludźmi nauka że wszystkie
rzeczy od Boga swoy początek wzięły.
(q) a żadnych darow żadney niebyło god-
ności, ktoreby, że od Boga dane są nieprzy-
znawali y do pobożney niezachęcali się
wdzięczności. Miei to za rzecz pewną
(mowi Cycero:) że który ci to wszystko
dał, y odebrać może, który cię wywyższył, y
poniżyć potrafi (r)

Tych wśzytkich Iprzerzeczonych spraw
Boskich y niedościgłych scieżek żywym wy-
obrażeniem iest Saul pierwszy Krol w Jzra-
elu. Cudowny bowiem y dobrocliwy samego
Boga rząd sprzykrzywszy sobie Narod żydo-
wski za czasow Samuelowego prorokowania
natarli na Samuela, uporeczywie od niego do-
pominaiać się Krola. *Constitu nobis Re-*
gem ut iudcet nos, sicut et universe ha-
bent nationes. (s) radzi się Boga w tey mie-
rze przez gorącą modlitwę Prorok, od kto-
rego odbiera rozkaz u kutecznienia woli J-
zraela *Audi vocem populi in omnibus quae*
loquuntur tibi, non enim te abiecerunt
sed

(r) Cic (s) d Rey. § (t) Jbid.

sed me ne regnem super eos (t) W tym cza-
 sie zabłąkanych Oycy swego oslic z rozkazu
 Oycowskiego tu y owdzie zukażacy Saul
 śleśniwszy sobie w bezskuteczney podro-
 ży, powrócić do domu zamyśla; ale z pora-
 dy przydanego sobie służebnika wybocza
 do mieszkającego w pobliskim Mieście Pro-
 roka Samuela, który w pierwszym spoyrzeńiu
 na Saula słyszy głos Boski: *Oto mąż o*
ktorym ci powiedziałem, ten będzie pu-
nował nad ludem moim (u) *Wziął tedy Sa-*
muel banieczkę z oleiem y wylał na głowę
iego y pocatowałszy rzekł: Oto cię Pan po-
mazał, abyś był Krole m nad dziedzictwem
iego. (w) *Alści zaraz odniemł Bog ser-*
ce Saula y wstąpił w niego Duch Pański
y prorokował. Biegna z ciekawością na te
 dziwy znaiomi, mówiąc na wzajem do sie-
 bie: *Coż się to stało Synowi Cys? z kąd y*
urościło przysławie: Czy y Saul między
Proroki? (x) *Zwołał Samuel lud do Pa-*
na do Maspha a postawiwszy ich porząd-
kiem przez Pokolenia y Familię, a padł los
na Pokolenie Beniamina. Potym kazał
przed się Pokoleniu Beniamina według
Familij, a padł los na Familią Metry,

(t) Jbi. (u) 1. Reg. 6. (w) 1. Reg. 10. (x) Jbi.

y przyszło aż do Saula Syna Cys. A sta-
wwszy go rzekł Samuel do wszystkiego
ludu: zapewne widzicie kogo obrał Pan,
że nie masz mu podobnego między wszyst-
kim ludem. y zawołał wszystek lud *Vivat*
Rex Niech żyje Krol (y)

Podobneż było Dawida na toż Krolestwo
wybranie. Z pierwszego weyrzenia małego
Dawida od trzody do siebieszrowadzonego
Samuel usłyszał głos Pański: *Wstań, a po-
maz go, boć ten jest: (z)* Jakże dziwnymi
sposobami doszedł tego itopnia nadaney
sobie Krolewskiej Powagi? nayprzod za ar-
fistę do dworu Saulowego sprowadzony,
cudownym potym w procy y kamykuz Go-
liata pokonanego otrzymanym zwycię-
stwem zaszczycony, nierozzerwanym przy-
jazni związkiem Jonaty Syna Krolewskiego
umocniony; kilka kroć od niesprawiedliwej
zapalczywości Krolewskiej przez Jonatę
ochroniony, dochowaną Krolowi na zabi-
cie siebie scigającemu w iaskini Engaddy
raz, a drugi na puszczy Syph w ochronie ży-
cia Krolewskiego wiernością tam przez urz-
nięty kray płaszcza iego, tu przez zabraną
spią-

(y) Jbid: (z) 1. Reg: 1. 6.

spiacemu włoczną y kubek okazana z Kro-
lem poiednany, następca Krolestwa ogło-
szony na reszcie w Mieście Hebron; Krole-
stwa Judzkiego rząd odbiera. (a)

A Salomon naturalny następca Dawida
co o Krolewskiej mowi powadze? Jestem
wprawdzie y ia powiada smiertelny czło-
wiek podobny wszystkim. żaden bowiem
z Krolow inszego narodzenia poczatku nie
ma (b) a Powagę Krolewską y mądrość do
sprawowania oncy że od Boga wziął: ob-
szernie swiadczy w księgach Mądrości. Czy-
li to bowiem naturalnego naslednictwa.
czyli wolnego obierania prawem naywyższa
Rządcom dostaiesię Powaga; bez Boga te-
mi szczęścia losami władaiącego nic się nie
dzieie. Bo ani natura, ani obieraiący nie-
tchną bez Boga; Bog albowiem natury y
losow ludzkich sprawca iest; owę wzmacnia
y utrzymuie, tę w zroznionych zdaniach
związkiem Braterskiej miłości łączy y dzi-
wnie iednoczy iako swiadczy Aug. S *Deus*
mentium Rex est (c) Ludzie wprawdzie
zdaią się obierać; ale Bog obieraiącym Rząd-
cę

(a) 2. Reg 2. (b) Prov. 7.

(c) Aug. sup. Joa. tr.

cę okazuje, już to wszechmocną swoją potęgą, już posrzedniczym Prawa narzędziem iako twierdza Księgi Moyżeszowe: *Eum constitues, quem Dominus Deus tuus elegerit de numero fratrum tuorum. Non poteris alterius gentis hominem Regem facere* (d) *Bo w rękach Boskich jest moc ziemi, a pożytecznego Rządcę wzbudzi na czas na niej.* (e) Sam to Bog stwierdza mówiąc: *Przezemnie Krolowie krolują* f) *Bo lubo ludzką na widok władaiają mocą: ale Bog niewidzialnie swoją z niemi podzielił się potęgą.*

Dziełem albowiem cudzym władać y one swemu mocarstwu przywłaszczyć, naturalnie nikt niemoże, iedno albo darowizny prawem, od tego, kto je udzielał; albo dzielnością przemocy, lecz że niestworzona potęgą przemocą swego rękodzielnego stworzenia zwyciężona być nie może: toć władza zlewkiem dana od Boga Osobie do staie się Rządcy. *Słuchaycie więc Krolowie sąsłowa Salomona ponieważ dana jest od Pana wam władza y moc od najwyższego.* (g)

Sa

(d) Deut. 17. (e) Eccl. 10. (f) Prv. (g) Prov. 6.

Sama wszakże rządu z jednego na drugie
 go przemiana oznacza niewidzialne Boga
 w wszystkich Rządcach władarstwo. Doznał
 tego na sobie Święty Król y Prorok Dawid;
 kiedy władał, berłem Izraelskiem, ukrytą
 Boga zdobić władzą. *Pan oświecenie moie
 y zbawienie moie, kogoż się bać będę.
 Pan obrońca życia mego, kogoż się mam
 straszać (h) Pan rządzi mną, a nie mi nie
 będzie niedostawać (i) A wszystka dościo-
 ieństw wspaniałość, wszystka Majestatu o-
 gromność Boska jest dobrotliwym udziałem
 ludziom powierzona. *Nie masz bowiem
 władzy jedno od Boga, Ktorekolwiek
 zaś są, od Boga zarządzane są* mowi Pismo.*

Bo z kądże pierwsza w ludziach zjawia
 się władza? jedno z udziału mocy y Prawa te-
 go, który y Pana y podległych stworzył y nad
 każdym Narodem postawił Rządcę. (l) a
 żaona moc równą sobie ludzka ludzką nie
 władałaby mocą, według reguły Prawa
Par super parem non habet potestatem
 (m) gdyby pierwszeństwem od nie stworzo-
 nego Majestatu przez udział gornej władzy
 zaszczycona nie była. *Non haberes potesta-*
tem

(i) Ps. 22. (l) Eccl. 4. (m) Reg. jur.

tem in me, nisi tibi daretur desuper. (n)
 Wtym albowiem momencie, ktorego Bog
 postawił Rządow, itawa niewidzialnie
 w posrod nich, y ziemskimi niezako czyni
 ich Bogami, Namietsniczą Majestatu swego
 zdobiąc ich powagą, iako świadczy z wną-
 trznego przyswiadczenia Dawid *Deus stetit
 in Synagoga Deorum (o)* Sobie tylko sa-
 memu nad niemi zachowuiąc sądy, *in medi-
 o autem Deos dijudicat.* Y zaiste śmiec
 mowić o Rządcy z Psalmistą że *Bogami
 wy jesteście (p)* bo oprócz że sam Bog was
 postawił, y mocą swoją z wami się podzielił;
 ieszcze na Powadze y mocy waszey ubes-
 pieczenie całego założył, Kroleltwa.

Gdy albowiem wszyscy podlegli przyzwo-
 itym stanowi swemu starunkiem własnego
 dobra y swoiey szukaiały wygody: Rządcom
 dobra powszechnego naylepiey wiade
 wyobrażenia naypotrzebnieyszego wzbi-
 niaia spoczynku. *Bo wielkiedy duszy jest mowi*
*S. Chryzostom: starać się o cudzą spoko-
 yność a swoją pogardzać. (q)* Innych oso-
 bite zawasnienia, domowe niepowodze-
 nia, sąsiedzka natarczywość miesza; Rządcom y

we

(n) Joa: 19. (o) Ps. 87. (p) Ibid.

(q) Chryst. sup. Apo. hom. 37,

wewnętrzne Obywatelów zakłócenie. y zewnętrzne trapią zamachy. Rządca będzie niekiedy wesołego umysłu. wolnego jednak nigdy; ponieważ wielkie Panowanie ma wielkie staranie. (r) Bo do nich należy na podobieństwo Joba stać się okiem ślepemu, y chromemu nogą (s) do nich należy według Pawła S. Cieszyć łęklivych, opatrować niemocnych, gronić y wstrzymywać niespokojnych. (t) Zgoda Rządca mi tak Bog Narodowe umocował społeczności, obywatelów pożyte, y całe ludzkie ubezpieczył towarzystwo, żeby iak Okręt sternikiem, całe ciało głowa: tak stany wszystkie Krolmi rządzone, od bezprawia y przemocy ochronione w swobodnym bezpieczeństwie słodkiego kosztowały pokoju, Szczęśliwe Państwo mowi Seneka w którym wspaniałość Xiążęcia jest słateczna którego wszyscy nad sobą y dla siebie być wiedzą y zdrowego mają. (u) a iako wszelkie członków spiski przeciwne głowie całe osłabiają ciało, tak niechęć poddanych samymże szkodzi.

Więc

(r) Sen. Cont. ad Polt. (s) Job 29.

(t) ad Thesa. 5. (u) Senec. Cons. ad Polt.

Więc Głowie Panującej, iako od 'Boga
poſtanowionej, władza Boſką ozdobio-
nej dla powszechnego dobra namaszczonej
nayprzyzwoitszą część wyrządzamy z chę-
tnym na wſzykie losy poſłuszeństwem o-
czym w drugiej Części.

Poſłuszeńſtwa Krolom poſtannego obo-
wiązek te ſame mogą gruntować co y czci
pobudki, oprócz że poſzanowania celem
ieſt ſama Oſoba, poſłuszeńſtwa zaś poſtano-
wienie, wyrok, y panowanie Rządcy. dla cze-
go trzy nowe przyczyny ten poſłuszeńſtwa
naywierniejszego ubeſpieczą warunk.

Bog ſam przez Krolow ſtanowi Prawa,
utrzymuje Sprawiedliwość, kieruje Pano-
wanie, nie sąż to nayzapamiętaſzy un yſſ
przeſwiadczaiające pobudki.

Jeżeli bowiem zuhwałość ludzka od Pra-
wa chciałaby ſię wyłamać, iako poſtannowie-
nia ludzkiego; przynajmnieyż czoła y ſmia-
łości mieć niebędzie odpisać ſię od Prawa
Boſkiego, będąc przeſwiadczona, że prawo
przez Zwierzchność uſtannowione Sam Bog
ſtanowi.

On

On bowiem na rozhukana złość ludzką
wzbudza Prawodawcę, którego by postanowienia nadętą przestępców do upamiętania
przywiodły zuchwałość według owego Pisma S. *Constitue legislatorem super eos, ut sciant gentes, quoniam homines sunt* (w) On przemoc gorę biorących nad Prawem, pod władzą znowu podobia Prawa, nąpominając że nie ludzie Prawem, ale Prawo ludźmi władać powinno. *Leges hominum, non homines legum esse Dominos oportet* (x) dając im przestrożę, że kto Prawu posłuszny, Bogu samemu posłuszny. *Qui legibus servit Dijs servit* (y) Bo Prawa ludzkie przez Królów ustanowione nie są tak szczerym Królów dowcipem; żeby Boskim natchnieniem nie były iako twierdzi Aug: S. *Jura humana per Reges Deus gentibus tribuit.* (z) Co y sam Bog przyrzeka przez Salomona, że iako Królowie przez niego królują: tak Prawodawcy z nim Prawa układają. *Porme Reges regnant, et legum Conditores iusta decernunt*, (a) przez które iako

C

przez

(w) Ps. 9. (x) Paus. in Apo. (y) Plaut. de leg. dial. 6. (z) Aug. tr. 7. expo. Evan. Joa.

(a) Prov. 8. v. 15.

przez pośrednicze narzędzia zadawnione
 zwykł karać bezprawia, iako mowi Aug. S.
Metu legum coercenda vitia (b) Ani wa-
 da odmiany, w odmianie Praw może się
 przypisać Bogu, ktorego Majestat iako iest
 w swey istocie stały y nieporuszony: tak w
 postanowieniach istotnych iest nieodmien-
 ny. *Ego Deus et non mutor* (c) złość
 tylko ludzka sprawuie, że prawa surowszym
 obostrzeniem muszą być wzmocnione; kto-
 re zuchwałość przestępcow z swoich poru-
 szyła przyzwoitości sprzężyn, według Pro-
 rocktwa Dan *Judicium sedebit, ut auferat-
 ur potentia, et conteratur, et dispercat
 usque in finem* (d)

Czyież to było Prawo, ktore Saul zastał
 w Izraelu? izaliż nie Boskie? Krolże ie od-
 mieniał? nie. bo ieszcze przed namaszcze-
 niem na Krolestwo Saula, Bog rozkazał Sa-
 muelowi, aby uporczywemu, a Prawo Pro-
 rockie mniey ważącemu ludowi ogłosił
 prawo Krolewskie. *Nunc ergo vocem eo-
 rum audi verumtamen contestare eos,
 et prædic eis jus Regis qui regnaturus est*
 su

(b) Aug. ep. 51. (c) Malach. 3. v. 6.

(d) Dan. 7. v. 26.

super eos. (e) odważył że się kto przynajmniej szemrać przeciw temu acz uciążliwemu Prawu? Cnotliwy żaden. Złość wprawdzie ludzka radaby żadnego nie mieć Prawa, które ma właściwa przeciw złości; nie-nawisć iako uważa S. Chryzost. *Lex malitiae hostis est.* (f) a możnaż rozumnie iey dogodzić żądzy, którą sam Bog prawem ściga?

Zaiſte Boſkie dzieło ieſt ſtanowić Prawo, ludzka powinność poſłuszeńſtwo Prawu. Prawo albowiem Sprawiedliwości przepiſuię ſposoby, żeby ani zbyt była w karaniu leniwa, ani nadto popędliwa. Bez ſprawiedliwości ani wiara, ani pobożność, ani rząd polityczny, ani zgoda cała ſpołeczność trwać długo niemoże; beż niey bowiem zmieszkanie w Mieſcie niepodobne być ſadzi Filozof. *Sine iuſtitia impoſſibile eſt habitari civitatem.* (g) bez niey żadna władza itać niemoże *Sine iuſtitia ne Jupiter quidem Principem agere poteſt.* (h) bo iako duſza całe ożywia ciało: tak ſprawiedliwość Kroieſtwa y Rzeczy poſpolite utrzymuie mo-

C2

wi

(e) 1. Reg. 3. (f) Chrys. sup. ep. ad Rom. Ser. 12. (g) Ariſt. Pol. 3. (h) Ibid.

wi Aug 5. *Iustitia tollit Republica sus-*
tentatur. (i) Ona wywyższa Narody mowi
 Salomon y umacnia Trony Krolewskie,
Iustitia elevat gentes (k) a Bog iako jest
 istotą sprawiedliwosci y Panem wszystkich
 dostoięstw: tak oraz w nich sprawiedliwo-
 ści dozorcą, iako sam oswiadcza przez Jza-
 iasza Proroka. *To mowi Pan Pomazane-*
mu memu Cyrusowi. Ja Pan, który czy-
nię pokoy, y stwarzam złe. Ja mgo wzbu-
dził ku sprawiedliwości, a wszystkie drogi
Jego zrzadzę. Ja Pan który mowie spra-
wiedliwość. Moie są sprawiedliwości y
roskazowanie. (l)

Słusznie więc Panowanie Krolow Bosk-
 im nazwać mogę panowaniem, przeto że
 Bog wszelkiego poruszenia ludzkiego Pa-
 nem. Ojak dziwne podczas zdaią się nam być
 rzady Krolow? bo wszystkie rzady y sprawy
 Boskie są dziwne; o iako *niedociekłe są*
rady Boskie y niewyszlakowane drogi
Jego (m) *tak Serce Krolow niedościgłe*
 (n) *Sam Bog wedlug potrzeby czasu*
zastugi naszej y woli swoiey kieruje Serca
 Jch,

(i) Aug. L. 2. de Civ. Dei (k) Prov. 14. (l)

Is. 45. (m) ad Rom. 11. (n) Prov. 25.

Jch, iako mowi Duch S. przez Salomona:
Jako podziaty wod, tak Serce Krola w
rękach Pańskich, gdziekolwiek zechce
nakłonię. Albowiem Bóg jest pierwszą
Głową wszystkiego Panowania ywła-
dzy. (p)

Y zaiste jest Głową nie tylko w stanowie-
niu Rządcow, w nadawaniu im mocy, w
ubezpieczaniu przez nich dobra powsze-
chnego: ale też Głową w Stanowieniu Praw,
w utrzymowaniu sprawiedliwości, y w pie-
czołowitey Panowania staranności,

A przeto bądźcie poddani wszelkiemu
ludzkiemu stworzeniu dla Boga (wola
Piotr S.) czyli to Krolowi iako najwyż-
szemu, czyli Xiążętom iako od niego po-
słanym ku ukaraniu złych, a ku chwale
dobrych, boć ta jest wola Bożu abyście
dobrze czyniąc usta zatkali nierozu-
mnych ludzi niewiadomości, iako wolni,
a nie iako ci, którzy wolność zastaną zło-
ści mają, ale iako słudzy Boscy. Wszyst-
kich szanujcie Braterstwo miłujcie, Bo-
gu się bojcie, Krola czczycie Słudzy pod-
dani

(o) Prov. 21. (p) ad Colos. 2.

dani bądźcie w wszelkiej boiaźni. Pano-
nie tylko dobrym y skromnym; ale też y
złym. Boć ta jest łaska, iezeli dla imienia
Bożego znosi kto smutki w cierpliwości
nie sprawiedliwe, Bo coż jest za chwał a,
iezeli grzesząc policzki znosić? Ale ie-
zeli dobrze (q) czyniąc cierpliwie zno-
sicie; to jest łaska u Boga. Dla czego przy-
dać Paweł S. Kto się mocy przeciwi, Bo-
skiemu przeciwi się zrzuceniu (r) A kto
przeciw położoney sobie władzy szem-
rze, znać, że tego strasie, który tę czło-
wiekowi dał władzę, jest zdanie Grzegorza
S. (s) ktorzy się zaś przeciwią potępienie
sobie nabywają. tak kończy Paweł S. (t)

Wielbiemy nieograniczony Majestat
Twój Boże w Majestacie Najjasniejszego
STANISŁAWA AUGUSTA Pana Nasze-
go Miłościwego; albowiem oczywiście wi-
dziemy, żeś go Ty sam z tak wielkiego Na-
rodu y mnostwa Braci w czasie zroźnio-
nych y rozmaicie chwiciących się umy-
słów ziednoczonym Serc y głosow zwią-
zkiem wybrał, żeś go sam najwspanialszemi
umy

(q) 1, Petri 2. (r) ad Rom. 3. (s) S. Greg.
in mor. (t) ad Rom. 13.

umyśłu darami y nayznaymienitszemi natury
prawdziwie Krola godnemi przymiotami do
tey Namieśtniczey Twego Majestatu przy-
porządził, powołał, y naznaczył Władzy, żeś
w rękach Tego wrodzonym do swey Oyczy-
zny serca y przywiązaniem przez tyle krwi
Piaślowey wiekow świadczonym sławnego
Monarchy ubezpieczenie całego złożył Na-
rodu, a Prawem sprawiedliwoscią, y prze-
zornym czasowi y okolicznościom potrze-
bnym, Kray ten opatrzył Panowaniem. Boć
oto wszystkie powodzenia wskazują że to iest
Twoie dzieło, za ktore naypowinnieysze
oddaiemy, dzięki, prosząc pokornie Maje-
statu Twego: Abyś ktorego nam szczęśli-
wie y z niepraktykowaną spokojnością wy-
brałeś y ukoronował, a w nayokropniey-
szych losach cudownie ochroniłś y po-
twierdził: Tego nicoszacowane życie y nay-
droższe zdrowie w powodzenia y wielki
naydłuższe dobrotliwie pomnażać raczył.

Amen.

